

AGAPÉ, KHIONIA és EIRÉNÉ vértanúk

Április 3.

+Tesszalonika, 304. Agapé és Khionia április 1., Eiréné április 5.

Agapé, Khionia és Eiréné testvérek voltak. Hazájuk Makedónia, közelebről egykori szép fővárosa, Tesszalonika (Szaloniki). A tájat pompás fekvése, nagyszerű épületei és kertjei miatt „földi paradicsom”-nak nevezték. Úgy tűnik, már a három nővér neve is visszatükröz valamit az élet ilyen áldott, napfényes vidékének derűs szárnyalásából. Agapé azt jelenti: „szeretet”, Khionia: a „hófehér”, Eiréné pedig „békét” jelent. Az ilyen nevek önkéntelenül is a boldog szülői ház képzetét keltik, amelyben ügyeltek arra, hogy a gyermekeknek megadjanak minden szeretetet és jószágot életútjukra. S e nevek hordozói mégis Krisztus vértanúi lettek. Amikor egy napon elfogta őket a kísértés, hogy megtagadják hitüket, nem haboztak, hogy Krisztus szeretetért elhagyjanak mindent, amit a világ nyújthatott nekik ilyen paradicsomi hazában és gondos szülők oltalma alatt.

Tesszalonika ismeretes számunkra Szent Pál leveleiből. A 4. század elején, amikor már régóta püspöki város volt, az ottani keresztény közösségek viszonyai még teljesen olyanok lehettek, mint keletkezésük idején; a hívők egy-egy közössége bizonyára még mindig főként szegény emberekből és csak néhány tehetős asszonyból állott. Agapé, Khionia és Eiréné is vélhetően családjuk közreműködése nélkül találta meg az utat a keresztény közösséghez. Több keresztény írást szereztek, mindenekelőtt bizonyára a Szentírás könyveit, és szorgalmasan imádkoztak, olvastak belőlük. Békés életük azonban nem sokáig tartott.

Diocletianus és Maximus császár fanatikusan meg akarta újítani a pogány római államvallást, ezért a kereszténységre, amely Tesszalonikában már erősen meghonosodott, igen rossz napok köszöntöttek. Amikor Diocletianus 303. február 23-i ediktumában elrendelte a keresztény templomok lerombolását és a keresztény könyvek és írások lefoglalását, az ellenszegülőket pedig súlyos büntetésekkel fenyegette, a birodalom minden részében megkezdődött a rendszeres és legkegyetlenebb keresztényüldözés. Tesszalonikában a császári parancsokat kétségtelenül különleges szolgálatkészséggel és következetességgel hajtották végre; ott volt ugyanis Maximianus és Galerius családjának tartózkodási helye.

A három nővér nem hagyta magát megfélemlíteni, és nem is gondolt arra, hogy kiadja szent könyveit. Gondosan eldugták őket szekrényekben és ládáknak, és ők maguk is hosszú időre elrejtőztek, hogy ne kelljen részt venniük a pogány áldozatokon. Egy év elteltével azonban más fiatal keresztényekkel, Agathonnal, Kassziával, Filippával és Eutüchiával együtt mégis a poroszlók kezébe kerültek, s a helytartó elé vezették őket. Krisztus ifjú keresztény tanúi két vallatásának szó szerinti szövege megmaradt a szenvedésükről szóló keresztény tudósításban.

„Dulcitus helytartó tehát így szólt hozzájuk: Hogy lehettek olyan balgák, hogy nem akartok engedelmeskedni istenek kedvelte császáraink és társuralkodóik parancsának? (A római birodalomban akkoriban tetrarchia volt, azaz két császár és két társuralkodó osztozott a hatalomban.) Utána Agathonhoz fordult: Amikor az áldozathoz járultál, miért nem ettél az áldozati húsból, mint ahogy az áldozatot bemutatók teszik?”

Agathon így válaszolt: Mert keresztény vagyok. Dulcitus: Még ma is kintarsz e viselkedésed mellett? Agathon: Igen. Dulcitus: És te mit szólsz hozzá, Agapé? Agapé: Hiszek az élő Istenben, és nem akarok a lelkiismeretem ellenére cselekedni. Dulcitus: És te, Eiréné? Miért nem tanúsítottál engedelmességet uraink, a császárok és társuralkodóik parancsa iránt? Eiréné: Istenfélelemből. A helytartó: Khionia, mit tudsz előadni? Khionia: Bízom az élő Istenben, és nem teszek ilyesmit. A helytartó: És te, Kasszia, mit szólsz hozzá? Kasszia: Meg akarom menteni az életemet. A helytartó: Részt akarsz tehát venni a kultuszon? Kasszia: Nem, nem akarok. A helytartó: Filippa, te mit mondasz? Filippa: Ugyanazt mondom. A helytartó: Mit jelent az: ugyanazt? Filippa: Inkább akarok meghalni, mint hogy áldozati húst egyek. A helytartó: És te, Eutüchia, mit mondasz? Eutüchia: Ugyanazt mondom, inkább akarok meghalni.

Mivel Eutüchia, egy nemrég megözvegyült ifjú asszony, várandós volt, visszaküldték a fogságba. Akkor a helytartó még egyszer Agapéhoz fordult: „Nyilatkozz hát, Agapé! Akarod-e azt tenni, amit mi, akik mindnyájan áldozunk uralkodóinknak, a császároknak és társuralkodóiknak? Agapé így válaszolt: Nem jó engedni a sátánnak; nem zavarta meg a lelkemet. Elhatározásom változtathatatlan. A helytartó: És te, Khionia? Khionia: A lelkiületünket senki sem tudja megrendíteni. A helytartó: Vannak otthon feljegyzéseitek, írásaitok vagy könyveitek az istentelen keresztényektől? Khionia: Nincsenek, uram, mindent lefoglaltak a most kormányzó uralkodók. A helytartó: Ki táplált

belétek ilyen eszméket? Khionia: A mindenható Isten. A helytartó: Ki beszélt rá benneteket, hogy ilyen esztelenségbe keveredjétek? Khionia: A mindenható Isten és egyszülött Fia, a mi Urunk, Jézus Krisztus.

Erre így szólt Dulcitus helytartó: Az ediktumot, hogy mindenkinek alá kell magát vetnie és áldoznia kell urainknak, a császároknak és társuralkodóiknak, megfelelően kihirdették. Mivel értetlenségekben a hosszú gondolkodási idő és beható figyelmeztetések, s az ediktumra való utalás, meg a büntetéssel való kifejezett fenyegetés ellenére urainknak, a császároknak és társuralkodóiknak a rendelkezéseit semmibe vették, és ragaszkodtak a kárhozatos keresztény névhez, s még ma is makacsokdtok a katonai és polgári hatóságok minden kísérlete ellenére, mellyel megtérésre és az áldozók jegyzékébe való bevezetésre készítetnek benneteket, elnyeritek megérdemelt büntetéseket! -- és felolvasta az írotábláról az ítélet formuláját:

Mivel Agapé és Khionia istentelen lelkülettel szembeszálltak felséges uralkodóink és társuralkodóik ediktumával, és még most is a keresztények szálnalmas, romlott és minden áldozatot gyűlölő kultuszát gyakorolják, elrendeljük, hogy vettessenek a tűzbe. Ezután hozzáfűzte: Agathonnak, Eirénének, Kassziának és Filippának fiatal koruk miatt továbbra is fogságban kell még maradniok." -- Az ítéletet azonnal végrehajtották.

Röviddel ezután Eirénét ismét elővezették. (A többi fiatal fogoly sorsáról nem szól a régi tudósítás.) A helytartó igen szigorúan hallgatta ki. Arra a kérdésre, hogy ki biztatta fel őket a náluk megtalált írások és pergamenek elrejtésére, így válaszolt: A mindenható Isten, aki megparancsolta nekünk, hogy őt mindhalálíg szeressük. Ezért nem akartunk árulást elkövetni, és inkább elevenen akartunk megégni, vagy bármi mást is elviselni, mint hogy kiszolgáltassuk az írásokat.

Végül Dulcitus kihirdette a következő ítéletet: Nővéreidet... a bírói ítélet szerint megégették. Te pedig még a menekülésed előtt bűnössé váltál ezeknek az írásoknak és pergameneknek titokban tartásával. Ezért elrendelem, hogy ne hasonlóan és ne azonnal vegyék el az életedet. Átadlak a piac felügyelőinek és Zozimusz hóhérnak; nyilvánosházban helyeznek majd el csupaszon. Naponta csak egy kenyeret kapsz, a piac őreinek nem szabad megengedniök, hogy elvigyenek onnan.

A római joggyakorlat szerint a bírák ilyen intézkedései jogosak voltak. Mivel azonban Eirénét senki sem merészelt érinteni abban a nyilvánosházban, végül őt is tűzhalálra ítélték.